

Oslobođenje: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Razgovarala: Jelena Milanović

Oslobođenje: Odluka Ustavnog suda BiH o 9. januaru je objavljena. Kako će biti provedena, odnosno može li – kako reče gospodin Ivanić – biti zaobiđena?

Valentin Inzko: Kada je u pitanju implementacija odluka, Ustav BiH, Aneks 4 Mirovnog sporazuma, izričito kaže da su odluke Ustavnog suda BiH konačne i obvezujuće, te, u skladu s tim, očekujemo da sve odluke budu provedene. Poštivanje vladavine prava i djelovanje u skladu s odredbama Dejtonskog mirovnog sporazuma, a posebno u skladu s ustavno-pravnim okvirom BiH, preduslov je za trajnu stabilnost i budući razvoj Bosne i Hercegovine.

Inače očekujem da predsjednik države podržava institucije te države.

Oslobođenje: Iako je ustavna obaveza države bila donošenje zakona o Ustavnom sudu BiH, još ga nemamo. Kako gledate na prijedlog koji dolazi iz RS-a, a u kojem mjesta za sudije strance više nema?

Valentin Inzko: Parlamentarna skupština ima mogućnost, ali ne obavezu, da usvoji zakon kojim se regulira drugačiji način odabira ove trojice sudija. Do sada tu mogućnost nije

iskoristila. Međutim, važno je napomenuti da se zakon može odnositi samo na proces odabira i može se primjenjivati samo na sudije koje će zamijeniti one sudije koji trenutno obavljaju taj posao i to onda kada im istekne mandat, u 70-oj godini. Također, zakon ne može definirati pitanja koja su regulirana Ustavom ili Pravilnikom Suda.

Međunarodne sudije Ustavnog suda BiH i dalje imaju važnu ulogu i imaju svoju punu podršku, kao i Ustavni sud BiH. Ova institucija je centralni stub dejtonskog okvira i mora nastaviti s radom kako bi se osiguralo poštivanje Ustava, što je u interesu svih građana ove zemlje. Neke njihove odluke neće naići na odobravanje svih, ali te odluke su zakon i kao takve se moraju poštovati. Uzgred, srpska strana je u Dejtonu prihvatila i dala svoju saglasnost na uspostavu Ustavnog suda i imenovanje međunarodnih sudija. Izrazito je nemoralno nešto potpisati, pa kasnije odbaciti prihvaćenu obavezu.

Oslobođenje: Iz RS-a i Vas već duže vrijeme tjeraju: kako biste opisali ulogu OHR-a u ovom trenutku?

Valentin Inzko: Uloga OHR-a se tokom godina mijenjala, a to je uvijek bio naš plan: dovesti Bosnu i Hercegovinu do tačke u kojoj visoki predstavnik više neće biti potreban. To je još uvijek plan, ali još nismo došli do te tačke. A osnovni razlog što još uvijek nismo došli do te tačke je u tome što je politička elita ove zemlje ne samo uzaludno potrošila deset godina nego pri tome još i osporava neke od temelja Mirovnog sporazuma i, naravno, ne ispunjava jasno definirane uslove za zatvaranje OHR-a, poznate kao program "5+2".

Konačnu odluku o zatvaranju OHR-a može donijeti samo nadležno tijelo – Upravni odbor Vijeća za provedbu mira, a o tom pitanju se trenutno ne razgovara. A kako bi se i moglo razgovarati kada imamo tako otvorena i konkretna osporavanja Mirovnog sporazuma kao, na primjer, prijetnje referendumom?

Moj ured će nastaviti da pomaže napore usmjerene ka postizanju

napretka, ali neće biti vraćanja na raniji pristup gdje je OHR vodio procese i osiguravao napredak kada vlasti to nisu uspijevale omogućiti. Isto tako, ukoliko bilo koja politička stranka nastavi s prijetnjama usmjerenim na osporavanje Mirovnog sporazuma, bit će potrebno rješavati i to pitanje. Nećemo imati atmosferu u kojoj nema pravila i gdje političari ne moraju poštivati Mirovni sporazum.

Oslobođenje: Dok Milorad Dodik bira datum za održavanje referenduma o odlukama Suda i Tužilaštva BiH, za kojeg Ognjen Tadić ističe da je ustvari pitanje “slažete li se sa odlukama visokog predstavnika”, isto to pravosuđe vodi istragu protiv predsjednika RS-a. Hoće li OHR mirno posmatrati kako entitetski predsjednik i kroz novi Zakon o policiji RS-a preuzima ovlasti državnih agencija, te nalaže da se izvještaji o hapšenju podnose upravo njemu?

Valentin Inzko: Rerefendum je neustavan i ja sam to vrlo jasno rekao i u izvještaju koji sam podnio Vijeću sigurnosti UN-a. Agencije za provedbu zakona imaju ključni značaj u borbi protiv kriminala, uključujući i organizirani kriminal i korupciju, kao i za osiguranje sigurnog okruženja za građane Bosne i Hercegovine. Efikasne i moderne policijske snage su neophodan instrument i stoga ne može biti nikakvih kompromisa oko efikasnosti, profesionalizma i istinske nezavisnosti od nepropisnog političkog uplitanja u poslove policije.

Pored moje ocjene da referendum predstavlja kršenje Dejtonskog sporazuma, svih 28 ministara vanjskih poslova zemalja EU, velika većina članica Vijeća sigurnosti UN-a, te premijer i predsjednik Srbije Aleksandar Vučić i Tomislav Nikolić, izrazili su svoje protivljenje referendumu. Trebamo li zaključiti da su svi oni u krivu, a samo Milorad Dodik u pravu?

Oslobođenje: Posljednjih je dana u javnosti bilo mnogo govora o (ne)iskrenim izjavama premijera Srbije spram BiH. Može li iko iz susjedne zemlje kontrolisati Dodika i postoje li uopšte

takve namjere kod tamošnjih političara?

Valentin Inzko: Vjerujem da će premijer Vučić i organi Srbije generalno, kao što su se obavezali u nekoliko navrata, i dalje poštivati teritorijalni integritet i suverenitet BiH i cjelokupnog Mirovnog sporazuma. Ja također očekujem od Srbije da podrži napore da se pomogne Bosni i Hercegovini da ide pozitivnim kursom.

Oslobođenje: Pitanje popunjavanja Kluba Srba u federalnom Domu naroda problem je koji je zadesio i ovaj saziv vlasti. Jeste li bliži prijedlogu da to pitanje bude riješeno u okviru većih ustavnih promjena, koje se u BiH spominju godinama, ili da se prihvati rješenje potpredsjednika Federacije Milana Dunovića, pa da se Klub popuni u trećem krugu?

Valentin Inzko: Moj stav je vrlo jasan. Činjenica da u Domu nedostaje nekoliko delegata iz reda Srba ne bi trebala da utječe na mogućnost Kluba ili Doma kao cjeline da vrši svoje važne funkcije. Za sada treba funkcionirati sa postojećim brojem članova.

Istovremeno, čvrsto sam uvjeren da pitanje pune zastupljenosti Srba u Domu naroda treba da se riješi prioritetno. Ako postoji politička volja da se to uradi, ja ne vidim zašto ne bismo mogli naći rješenje, čak i ako su za to potrebne izmjene Ustava. Moj ured je spreman da pruži pomoć Klubu Srba i nadležnim organima u Federaciji da se to završi.

Oslobođenje: U decembru ste se sjetili i šeste godišnjice od donošenja presude u slučaju Sejdić – Finci, te ste istakli da bi njena provedba bila dokaz zrelosti vlasti u BiH. Smatrate li onda da su cijela priča o megakantonima i trećem entitetu, te međusobne optužbe političkih lidera u našoj zemlji u najmanju ruku – neozbiljni?

Valentin Inzko: BiH treba da uskladi svoj Ustav i izborne aranžmane sa presudom Evropskog suda i Evropskom konvencijom za ljudska prava. Suština ove presude je da se ukloni

eklatantna diskriminacija iz sistema državne uprave i osigura da svaki građanin u BiH uživa ista prava u učešću u javnom životu. Šta tu ne valja?

U ovom trenutku, hitni prioritet za ovu zemlju je nastaviti sa implementacijom Reformske agende, ali ovo pitanje i dalje ostaje i morat će se rješavati u skorijoj budućnosti sa drugim koracima koji bi mogli da dovedu do velikih pomaka i većeg nivoa funkcionalnosti.

Federaciji su također potrebne reforme, a razgovori koji su pokrenuti prije nekoliko godina trebaju se nastaviti. Postoje različite ideje i ne vidim zašto se o tome ne bi razgovaralo i gradila podrška za korake koji vode ka većoj efikasnosti i funkcionalnosti, ali koji također pomažu u daljoj reintegraciji zemlje.

Oslobođenje: Čemu da se nadaju građani BiH u 2016, u trenutku kada federalni premijer pobija sam svoje izjave, pa mu je i minimalna plata od 410 KM sada previsoka?

Valentin Inzko: Svakako pozdravljam trenutne napore koje ulaže rukovodstvo BiH da napravi dalje pomake na implementaciji Reformske agende, posebno reformi koje su potrebne za daljnju integraciju zemlje u Evropsku uniju. Nadam se da će organi i institucije BiH ubrzati realizaciju reformi u svim oblastima, uključujući socioekonomske reforme, vladavinu prava, pravosuđe i javnu upravu. To je ono što građani žele. To je ono što međunarodna zajednica želi.

Neke reforme će biti teške, ali one će također donijeti nove prilike za zemlju i njene građane. Mora postojati osjećaj za urgentnost, pored promjene političke dinamike, tako da ova zemlja i njeni talentirani i marljivi građani mogu ostvariti svoj puni potencijal ovdje, a ne u inostranstvu.

2016. može biti godina pomaka prema evroatlantskoj integraciji, rastu i otvaranju novih radnih mjesta ako bude postojala politička volja za to. Nadam se da će to biti izbor

koji će organi načiniti, jer previše vremena je izgubljeno na praznu retoriku i namjerno stvorene krize čiji je cilj uvjeriti građane da se nalaze u opasnosti i da treba da ih zaštite "njihovi političari". Ja mislim da su građani vrlo dobro i jasno uvidjeli da im najveća prijetnja dolazi upravo od onih koji tvrde da ih brane, kada odluče da stave svoje uske interese na prvo mjesto.

2016. godina je veoma značajna za Bosnu i Hercegovinu, a još značajnija za političku klasu u ovoj zemlji. Oni treba da dokažu da mogu biti dio rješenja, a ne dio problema.

Oslobođenje: Kako komentirate dešavanja u vezi sa Općom bolnicom i Univerzitetskim kliničkim centrom?

Valentin Inzko: Detalje ne znam, ali mi se čini da je Upravni odbor UKCS povukao jedan krajnje nehigijenski potez. Čujem da se stvari rješavaju na kantonalnom i federalnom nivou te očekujem da će se naći jedno pošteno rješenje pitanja koje se tiče velikog broja građana.